

КЕТРИН РАНДЕЛ

ИСТРАЖИВАЧ

Превела Звездана Шелмић

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Београд, 2019.

Назив оригинала:
THE EXPLORER
by Katherine Rundell

Text copyright © Katherine Rundell, 2013
Translation copyright © 2019 за српско издање
Вулкан издаваштво

ISBN 978-86-10-02528-6

Ова књига штампана је на природном рециклираном папиру од дрвећа које расте у одрживим шумама. Процес производње у потпуности је у складу са свим важећим прописима Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије.

Чарлсу

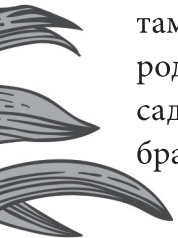
Лет

Авион је узлетео као кад чаролија испуњава жељу.

Дечак који је седео у пилотској кабини чврсто се ухватио за седиште и задржао дах док се авион пењао у наручје неба. Фред је чврсто стезао вилицу, а прсти су му подрхтавали, пратећи покрете пилота крај ког је седео: палица, ручица гаса.

Авион је подрхтавао док је летео све брже према залазећем сунцу, пратећи кривину Амазона под собом. Фред је видео одраз летелице са шест седишта, црну трачку на плавом воденом пространству, док су летели ка Манаусу, граду на обали реке. Склонио је косу с очију и притиснуо чело на прозор.

Иза Фреда је седела девојчица с малим братом. Имали су исте искошене обрве, дуге трепавице и тамну кожу. Девојчица је била повучена и грлила је родитеље на аеродрому све до последњег тренутка; сада је гледала у воду, полугласно певушећи, док је брат покушавао да поједе сигурносни појас.

У другом реду, сама, седела је бледа девојчица с плавом косом до појаса. На блузи је имала крагну с карнерима, која јој се пењала до браде, а она ју је стално вукла наниже и мрштила се. Видело се да ни случајно неће да погледа кроз прозор.

Аеродром с ког су управо полетели био је прашњав и готово напуштен, заправо, само бетонска пруга под моћним бразилским сунцем. Фредов рођак захтевао је да малишан обуче школску униформу и бели пуловер за крикет; сада, у врелој и загушљивој кабини, осећао се као да се полако кува у сопственој кожи.

Мотор је изненада заурлао, а пилот се намрштио и лупнуо по управљачкој палици. Био је старији, војнички тип, имао је длаке у ноздрвама и седе уфитиљене бркове, који као да су се опирали сили теже. Дотакао је ручицу гаса и авион је полетео навише, дубље у облаке.

Када се готово смрачило, Фред је почео да брине. Пилот је кренуо да штуча, прво тихо, а потом све јаче и јаче. Тргао је руку и авион се нагло нагнуо налево. Неко иза Фреда је вриснуо. Авион се удаљио од реке и нашао се над крошњама. Пилот је стењао, јечао и смањивао гас. Закашљао се тако да је звучало као да се гуши.

Фред је погледао у човека, чије лице је изненада попримило боју његових бркова. „Јесте ли добро?“, упитао је Фред. „Могу ли некако да помогнем?“

Пилот се борио за дах и само је одмахнуо главом. Пружио је руку ка контролној табли и угасио мотор. Тутњава је престала. Нос авиона се спустио. Дрвеће је почело да расте.

„Шта се дешава?“, упитала је оштро плавокоса девојчица. „Шта он то ради? Реци му да престане!“

Дечачић је почео да вришти. Пилот је за тренутак грчевито стегао Фреда за руку, а онда се скљокао на контролну таблу.

А небо, које је до малопре деловало тако поуздано, одједном их је издало.

Зелена тама

Док је трчао, Фред се питао да ли је мртав. Не, помислио је, смрт би сигурно била тиша. Од буктања пламена и тутњања крви у ушима подрхтавале су му и шаке и стопала.

Ноћ је била црна. Покушао је да удахне и позове помоћ, али грло му је било суво и пуно пепела. Завукао је прст у уста и протрљао језик да дозове пљувачку. „Има ли икога? Упомоћ! Ватра!“, викао је.

Ватра као да му је одговорила: из дрвета иза њега сукнуо је висок пламен. Зачула се грмљавина. Другог одговора није било.

Једна запаљена грана је зашкрипала, букнула црвено и пала у киши варница. Фред је одскочио и затетурао се уназад у тами, ударивши главом о нешто тврдо. Грана је пала тачно тамо где је малочас стајао.

Прогутао је жуч која му је наврла у грло и потрчао поново, још брже и неопрезније.

Нешто га је ударило по бради. Одскочио је и почео да се удара по лицу, али то је била само кап кише.

Киша се спустила изненада и жестоко. Претворила је гар и зној на његовим шакама у нешто налик на катран, али барем је пригушила ватру. Фред је успорио, па стао. Грцајући и борећи се за дах, осврнуо се.

Мали авион лежао је у крошњама и димио се. Облаци сивог и белог дима подизали су се у ноћно небо.

Освртао се око себе, ошамућен и очајан, али није ни чуо ни видео ниједно друго људско биће, већ само биљке налик на папрат, у којима је стајао, и дрвеће високо можда и сто метара, и ужаснуте птице које лете и креште на све стране. Затресао је главом, покушавајући да се ослободи тутњаве у ушима.

Длачице на рукама биле су му опрљене и заударале су на јаја. Принео је шаку челу: обрва му је изгорела и добар део ње остао му је на прстима. Обрисао ју је рукавом кошуље.

Фред је погледао низ себе. Једна ногавица панталона била му је раздерана све до џепа, али чинило му се да није ништа сломио. Осећао је језиви бол у леђима и врату, а руке и ноге деловале су му некако далеко, као да нису сасвим његове.

Из мрака је одједном допро глас: „Ко је тамо? Не прилази нам!“

Фред се нагло окренуо. У ушима му је и даље зујало, али зграбио је са земље најближи камен и бацио га

према гласу. Сакрио се иза дрвета и чучнуо, спреман да скочи и потрчи.

Срце му је тукло као три добоша. Покушао је да не дише.

Глас се поново јавио: „Забога, не гађај се!“

Био је то глас оне девојчице из авиона.

Фред је извирио иза дрвета. Месечина се пробијала кроз крошње, добијала зеленкасту боју и стизала до тла у дугим пругама налик на прсте; видео је два жбуна како се мичу.

„Ко је то? Ко је тамо?“, зачуо се глас из другог жбуна.

Фред је зачкиљио у таму, осећајући да му се преостале длацице на рукама јеже.

„Молим те, немој нас повредити!“, рекао је жбун. Говорио је енглески, али као да му то није био матерњи језик. Осим тога, глас је свакако припадао детету, а не одраслом. „Јеси ли ти бацио некакву каку?“

Фред је погледао тло. Показало се да је зграбио комад старог сасушеног животињског измета.

„Ох!“, рекао је. „Да.“ Полако се привикавао на мрак и видео сјај нечијих очију, које су вириле кроз сиво-зелену таму у подножју дрвећа. „Да ли сте и ви из авиона? Да ли сте повређени?“

„Да, повређени смо! Пали смо са неба!“, рекао је један жбун, а други додао: „Не, не много.“

„Слободно изађите“, рекао је Фред. „Овде сам само ја.“

Други жбун се померио. Фреду је срце задрхтало. И девојчица и њен брат били су прекривени огреботинама,

опекотинама и пепелом – а то се све помешало са знојем и кишом и претворило у неку врсту коре на лицу – али били су живи. Ипак није сам. „Преживели сте!“, рекао је.

„Очигледно“, јавио се први жбун, „иначе не бисмо толико причали, зар не?“ Из тог жбуна је на све јачу кишу изашла плавокоса девојчица. Погледала је Фреда, па друго двоје. Није се смешила. „Ја сам Кон“, рекла је. „То је скраћено од Констанција, али ако ме тако будете звали, убићу вас!“

Фред је погледао другу девојчицу. Она се нервозно насмешила и слегла раменима. „Добро“, рекао је. „Ако тако желиш. Ја сам Фред.“

„Ја сам Лила“, рекла је друга девојчица. Држала је брата у наручју. „А ово је Макс.“

„Здраво.“ Фред је покушао да се насмеши, али то му је растегло огреботине на образу и заболело га, па се на крају насмешио само левом страном лица.

Макс је од плакања потпуно остао без даха, а држао се за сестру толико чврсто да су јој се на кожи појавиле модрице. Она се нагнула у страну да га боље ухвати и видело се да дрхти од напора. Изгледају као двоглаво створење преплетених руку, помислио је Фред.

„Да ли ти је брат тешко повређен?“, упитао је.

Лила је очајнички погладила дечачића по леђима. „Неће да говори, само плаче.“

Кон је погледала ка ватри и стресла се. Пламен јој је осветлио лице. Више није била плавуша: коса јој је

посивела од пепела и поцрнела од крви, а на рамену је имала посекотину која је изгледала прилично дубока.

„Да ли си добро?“, упитао је Фред, бришући кишу из очију. „Та посекотина гадно изгледа.“

„Јако сам добро“, грубо је одвратила Кон. „Изгубљени смо у Амазонској прашуми, и статистички гледано, највероватније ћемо умрети.“

„Знам.“ Фреду стварно није требало подсећање на то. „Хтео сам да кажем...“

„Дакле, не“, прекинула га је она пискавим гласом. „Мислим да је сасвим исправно рећи да нико од нас није добро, ни најмање!“

Жбуње је зашушкало. Киша је падала све јаче.

„Морамо да нађемо заклон“, рекао је Фред. „Велико дрво, или пећину, или тако нешто, што би нас...“

„Не!“, изненада је вриснуо Макс. Глас му је био изобличен од страха.

Фред је закорачио уназад и подигао руке. „Немој вриштати! Само сам мислио...“ Онда је видео Максов пружен прст и погледао шта показује.

На педаљ од Фредове ципеле налазила се змија.

Била је пегава, браон и црна, са шарама таман таквим да се најбоље камуфлира у прашуми, с главом величине песнице. Свима је застао дах. Нико није дисао. Прашума је чекала. Онда је Макс поново вриснуо, а њих четворо су се окренули и потрчали.

Тло је било натопљено кишом и при сваком кораку блиато је летело око њих. Тетурали су се и ударали лактовима о дрвеће. Фред је трчао као да његово тело

није његово сопствено, трчао је брже него икада у животу, руку пружених пред себе. Саплео се о неки корен и преврнуо преко главе. Устао је, испљунуо земљу и потрчао даље. Киша га је заслепела и видео је само сенке како промичу око њега у тами.

Онда је зачуо вику иза себе.

„Молим те, Максе!“, викала је Лила.

Фред се окренуо, клизајући се по блату.

„Неће да трчи!“ Лила се нагињала над брата. „А ја не могу да га носим!“

Дечачић је лежао на леђима, плачући тако да му се цело тело тресло под кишом.

„Хајде!“ Фред је пребацио Макса преко рамена. Дечко је био много тежи него што је очекивао и врштао је док га је Фред подизао, али ипак га је чврсто ухватио за колена и потрчао, док му је цело тело урлало од бола. Чуо је Лилине корак одмах иза себе.

Мислио је да више неће моћи да издржи пробадање у слабинама, а онда је дрвеће nestало и нашли су се на чистини. Стао је, а Макс је ударио главом о његову кичму и опет вриснуо. Окренуо се и покушао да угризе Фреда за лопатицу.

„Молим те, немој“, рекао је Фред, али је заправо једва обраћао пажњу на дечака на својим леђима. Ошамућено је гледао испред себе.

Стајали су на ивици великог круга усред дрвећа, празног простора осветљеног месечином. Био је обрастао маховином и травом, а звезде на небу биле су толико збијене да је њихово светло надјачало таму.

Фред је спустио Макса на земљу и остао повијен, с рукама на бутинама, хватајући дах.

„Је ли нас змија јурила?“ питао је Макс.

„Не“, одговорила је Кон задихано.

„Како знаш?“ цвилео је Макс.

Лила је пала на колена, држећи се за слабине. „Змије не јуре људе, Максе. Сви то знамо. Ја сам се само...“

„Препала?“ рекла је Кон. Глас јој је звучео огорчено. „Ето шта се десило! Погледај! Нема змије! Били смо глупи! Сад смо још више залутали!“

Чистина је била благо нагнута ка великој бари у средини. Фред је пошао да је погледа, а сви мишићи су га болели. Оњушио је: мирисала је на трулеж, али био је ужасно жедан. Узео је мали гутљај и сместа испљунуо. „Није добра“, рекао је. „Има укус као ноге мртваца.“

„Али ја сам жедан!“, рекао је Макс.

Фред се осврнуо по чистини, у нади да ће наћи другу воду, само да Макс не почне поново да вршти.

„Ако исцедимо косу“, рекао је, „добићемо кишницу.“ Потеглао је своје црне шишке и исплазио језик; ухватио је неколико капи. „И то је нешто.“

Макс је за тренутак жвакао косу, а онда је чврсто зажмурио. „Страх ме је“, рекао је. Овог пута није плакао, само је изнео чињеницу. Фреду се учинило да је то некако страшније од плакања.

„Знам“, тихо је рекла Лила. „Сви се плашимо, Максе.“ Пришла је брату и загрлила га. Он ју је ухватио за руку малим кошчатим прстима, тачно преко опекотине, али она се није бунила. Почела је да му

шапуће на уво нешто на португалском. Нешто тихо и нежно, налик на песму: успаванку. Обоје су дрхтали.

Фред је прогутао кнедлу. „Све ће изгледати мање страшно кад сване“, рекао је.

„Мислиш?“, одговорила је Кон. Звучала је огорчено. „Заиста то мислиш?“

„Не може изгледати горе од овог“, бранио се Фред. „Кад буде било светла, моћи ћемо да смислимо како да се вратимо кући.“

Кон га је оштро погледала: деловала је изазивачки, али Фред јој је узвратио поглед не трепћући. Лице јој је личило на геометрију: оштра брада, оштре јагодице, оштре очи.

„А шта ћемо сад?“, питала је.

„Наши родитељи кажу...“, заустила је Лила. Кад је поменула родитеље, лице јој се згрчило, али прогутала је кнедлу и наставила. „Увек кажу: треба одспавати пре него што нешто важно одлучиш. Кажу да уморни људи доносе глупе одлуке. А они су научници. Дакле, треба да спавамо.“

Фред је схватио да га читаво тело боли. „Добро. Важи. Хајде да спавамо.“

Легао је на бок у мокру траву. Одећа му је била потпуно натопљена, али бар је ваздух био топао. Затворио је очи. Можда ће се пробудити у свом кревету у школи и чуће хркање својих другова Џоунса и Скрејса. Преко образа му је милио мрав.

„Али зар не треба да останемо будни, у случају да имамо потрес мозга?“, упитала је Кон.

„Да имамо потрес мозга, мислим да би нам се вретело у глави“, јавила се Лила.

Фред је, већ напола у сну, покушао да утврди да ли му се врти у глави. Свет је почео да се удаљава.

„Ако умремо током ноћи, сматраћу да сте вас двоје криви!“, изјавила је Кон.

Та ведра помисао била је последње што је Фред запамтио пре него што је почео да пада, и пада, све даље од прашуме и густог ноћног ваздуха, тонући у сан.

Скровиште

Било је страшно топло, али он још је био жив. То су биле прве две мисли које су пале на памет Фреду кад је отворио очи и утврдио да гледа право навише у бразилско сунце. Нагонски је погледао ручни сат, али бројчаник је напукао, а казаљка за минуте је нестала.

Девојчице су спавале крај њега. Обе су биле прекривене крвљу и крастама, али мирно су дисале. Кон је држала палац у устима.

Око њих је летело много вилиних коњица, блиставоплавих и црвених. Помислио је да их је можда привукла крв.

Само што нигде није видео малишу. Макс је нестало.

„Максе!“, шапнуо је Фред и устао. Није било одговора, никаквог покрета, осим брујања вилиних коњица.

Фреду је срце почело да туче. „Максе!“, позвао је гласније. Лила се промешкољила у сну.

Потрчао је ка дрвећу. Нигде ни трага од дечака.

„Максе!“, викао је осврћући се.

„Шта је?“ Макс је подигао главу; лежао је на стомаку испод неких биљака налик на папрат, тик крај смрдљиве баре. Брчкао је прстима по води.

„Максе!“ Фред му је притрчао, тргнувши се кад се једно ребро побунило. „Ниси ваљда пио ту воду?“

Макс се загледао у Фреда док му је журно прилазио, а онда је чврсто зажмурио и испустио такав врисак да су му се буцмасти образи затресли. Лила је, мало даље, крикнула и нагло се пробудила.

„То није било лепо“, рекао је Фред Максу, али схватио је да, овако покривен пепелом и крвљу, и с врло мало преосталих обрва, вероватно баш и не изгледа пријатно.

Дечачић је наставио да вршти, једва прекидајући да удахне.

Лила је скочила на ноге. „Максе!“, позвала је. „Шта је?“

Шећер, досетио се Фред. Знао је да људима у шоку треба дати шећер. „Хоћеш бомбону?“ Имао је пеперминт у џепу. „Молим те, само престани!“ Извадио је слаткиш.

Рука му је одједном била мокра: имао је посекотину на бутини и напола сасушену крв у џепу, а пеперминт се целе ноћи натапао у томе. Искривио је лице и ставио једну бомбону у уста. Укус није био нарочит, али шећер је сместа прешао у крв и продрмао га.

„Хоћеш ли и ти једну?“ Пљунуо је на крајичак кошуље и очистио једну бомбону. „То је пеперминт.“

„Не! Мрзим пеперминт!“, рекао је Макс.

„То је једино што имам.“

„Хм. Онда ћу узети“, предомислио се Макс. Рекао је то као властелин који прихвата хлеб од сељака.

„Ево.“ Фред је спустио пеперминт у дечакову лепиву руку. „Поједи полако, ако можеш.“

Макс је гласно сисао бомбону. Нос је почео да му цури, преко усана, све до браде.

„Максе!“, звала га је Лила. „Дођи овамо!“

„Хајдемо“, рекао је Фред. Дечак се сав препустио жвакању пеперминта, намрштен од концентрације. Изгледао је веома крхко. Фред је осетио стезање у грудима. „Требало би да обришеш нос“, рекао је.

„Ја не бришем нос“, одвратио је Макс. Пошли су ка Лили. Обојица су храмали. „Никад!“

„Мислим да би требао.“

„Не!“ Макс је олизао слине с горње усне и додао их пеперминту у устима.

С петогодишњацима се не вреди расправљати, помислио је Фред. Макс је имао слој прљавштине на образу, а обрве су му на крајевима биле подигнуте. То му је давало несташан израз лица.

Фред је ухватио Макса једним прстом за крагну, како би га склонио од трња и нечег што личи на зечји измет. Тло је било прекривено маховином прошараном бусењем траве и пузавицама. Једно дрво имало је црвене цветове који су опадали и покривали тло црвеном простирком.

Седећи међу цвећем, под блиставобелим сунцем, Лила и Кон су се свађале.

„Ти! Дечко, како се беше зовеш... Фреде!“, звала га је Кон. „Дођи и реци овој овде да није у праву.“

Лила је поцрвенела. „Она мисли...“

„Наравно, мислим да треба да се вратимо и чекамо код авиона“, прекинула ју је Кон. „У случају да га примете из ваздуха. Тако ће моћи да нас спасу.“

„Логичније је да останемо овде“, тврдила је Лила. Привукла је колена до браде. „Само ћемо се изгубити ако покушамо да се вратимо. А мислим да нико и неће видети авион. Немају појма где смо пали. Мораће да претраже читаву прашуму. Препуштени смо сами себи.“ Загледала се у биљчицу налик на маслачак, тако да није ни трептала. „Морамо наћи начин да сами стигнемо до Манауса.“

Фред је пажљиво погледао Лилу. Имала је огреботину на једној страни лица, косу уплетену у две црне плетенице, а једна је остала опрљена од пламена. Носила је црвену сукњу и црвену блузу, сада обе са много сивозелених флека. Изгледало је да је његових година. Намрштено је гледала Кон.